

ἐπεδίωξεν δὲ Ἰουστινιανὸς τοῦ νόμου ἀνορθώσῃ τὸ ἀρχαῖον ρωμαϊκὸν κράτος, εἶναι ἐνδεχόμενον. Ἄλλος δέ θεῖος του, ὁ πρῶτος μετονομάσας ἑαυτὸν Ἰουστῖνον, δύσκολον εἶναι νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰχε διανοηθῆ τοιοῦτο τι. Οὔτε δὲ προβεβηκυῖα ἡλικία καθ' ἣν ἥρχισεν ἀναφαινόμενος οὗτε δὲ ἡ ἀμάθεια του ἐπιτρέπουσι τοιαύτην εἰκασίαν. Τὸ πιθανώτερον λοιπὸν εἶναι ὅτι δὲ μὲν θεῖος ὠνομάσθη Ἰουστῖνος ἐκ τύχης, ὁ δὲ Ἰουστινιανός, δὲ μελετήσας τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, ὀφελήθη ἐκ τοῦ λατινικοῦ ἔκεινου ὄντος ἵνα ἐκλατινίσῃ τό τε ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν συγγενῶν ὄντα.

‘Ο Ἰουστινιανὸς δὲν ὑπῆρχεν αὐτούργης οὔτε πολεμικοῦ τινος κατορθώματος οὔτε

‘Ο Ἰουστινιανὸς ὡς
στρατιώτης
(Μεγέθυνσις ἐκ γορισμάτος)

ἐσωτερικῆς τινος μεταρρυθμίσεως’ αὐτὸς. δηλαδὴ δι’ ἴδιας καὶ ἀμέσου ἐνεργείας οὐδὲν τοιοῦτο διέπραξε. Διὰ τῆς ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεῖος αὐτοῦ ἐκτήσατο ποικίλην παιδείαν· φύσει δὲ ἡτο περιεσκεμένος καὶ μετριοπαθής, καὶ πρὸς τούτοις ἐργατικώτατος καὶ ρωμαλέος ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε πολλάκις μιᾶς ὕδρας ὑπνος ἥρκει πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος αὐτοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς νυκτὸς διῆγε περὶ ἀδιαλείπτους μελέτας. ‘Ἄλλος δὲ τι ἔξηρε τὰ καθ’ ἑαυτὰ μέτρια ταῦτα προτερόγματα τοῦ ἀνδρὸς ἡτο ἀκάθεκτός τις πρὸς τὸ μεγαλουργεῖν προσαίρεσις καὶ θαυμαστὴ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ δεξιότης. Ἐντεῦθεν πολλὰ τῶν γεγονότων τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ φέρουσιν ἀληθῶς διαμόνιον χαρακτῆρα· αἱ ἐπὶ τὴν Ἀφρικήν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἰβηρίαν στρατεῖαι, ἡ ἀνέγερσις τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ἡ κωδίκευσις τῶν νόμων καὶ αὐτὴ ἡ κατασκευὴ τῶν ἀναριθμήτων καὶ ποικίλων ὁχυρωμάτων δι’ ὧν ἐπεχείρησεν νὰ ἀσφαλίσῃ τὸ κράτος κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων. ‘Ἡ φιλοδοξία μόνη δὲν μεγαλουργεῖ πάντοτε, ἀλλ’ ὅταν συνδυάζεται μετὰ τῆς περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀνθρώπων εὑχερείας προσεγγίζει ὁ πωσοῦν πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν, διότι ἔχει τὴν τέχνην νὰ δανείζεται παρ’ ἄλλων τὰς ἀρετὰς ὅσας στερεῖται οἴκοθεν πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν ἑαυτῆς βουλευμάτων.

‘Ο Ἰουστινιανὸς πολλάκις ἔξεθειάσθη καὶ πολλάκις κατεκρημνίσθη εἰς τὰ σκοτεινότερα τῆς ἰστορίας τάρταρα. Ἀλάνθαστον τοῦτο τεκμήριον ὅτι δὲν ἡτο κοινὸς ἀνθρωπος· διότι ἐγκώμια μὲν ἐγράφησαν ἐνίστε περὶ μετρίων τῆς ἰστορίας ἀγώνιστων, ἀλλ’ οὐδεὶς πεισματωδῶς ἐπροπηλάκισε τοὺς τοιούτους καὶ ἐστηλίτευσεν· ἡ δὲ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲ Ἰουστινιανὸς δι’ αὐτὸν τοῦτο μάλιστα, ὅτι οὐχὶ οἴκοθεν ἄλλα διὰ τῆς τῶν ἄλλων ἱκανότητος ἐπραττε τὰ πάντα, περιέπεσεν εἰς ἀτοπήματα πολλά. Ἡναγκάζετο νὰ ἀνέχεται τὰ δεινότατα τῶν δημιουργῶν ἔκεινων τῆς ἑαυτοῦ δόξης ἐλαττώματα, τὰ δόποια πολλάκις ἡμαρύωσαν τὰς λαμπροτέρας τῆς βασιλείας αὐτοῦ σελίδας. ‘Υπώπτευσεν ἀδιακόπως τὴν πίστιν τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ, καὶ ἔξαιρέτως τοῦ πάντων ἐπιφανεστάτου, τοῦ μεγάλου Βελισαρίου. ‘Ητο εἰς ὑπερβολὴν κενόδοξος καὶ ἐπεχείρει ἔργα δυσανάλογα πρὸς τοὺς πόρους, τὰς ἀνάγκας, τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους, εἰς τὸ δόποιον τὰ

τὰ ἀρχῆθεν ὄντα τοῦ οἴκου, ἀφοῦ τοιαῦτα ἐλληνικὰ λατινικὰ ὄντα ἡσαν κατὰ τοὺς χρόνους ἔκεινους συνηθέστατα ἐν τε ταῖς εὐρωπαϊκαῖς καὶ ταῖς λατινικαῖς ἐλληνικαῖς χώραις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ;

